

KSČ – okresní výbor Plzeň-venkov

1848 – 1958

I N V E N T Á Ř

Číslo listu JAF: 821

Evidenční číslo pomůcky: 157

Kateřina Nová, Petr Hubka

Plasy 2004

O B S A H:

Úvod	3
I. Vývoj původce fondu.....	4 - 5
II. Vývoj a dějiny fondu.....	6
III. Archivní charakteristika fondu.....	7
IV. Stručný rozbor obsahu fondu.....	8
V. Záznam o uspořádání fondu.....	9
Příloha	10
Inventární seznam.....	11 - 13
Tiráž.....	14

ÚVOD

I. Vývoj původce fondu

KSČ - OV Plzeň-venkov

Obnovení společenského života v osvobozeném Československu bylo od května 1945 prováděno především opětovným ustavováním politických stran. Poválečná atmosféra posilovala rozvoj levice, zejména pak Komunistické strany Československa (KSČ). Na Plzeňsku se znovu konstituovaly její místní buňky a organizace, ale také územní řídicí orgány. V Plzni vzniká krajský výbor (KV), okresní výbor (OV) a městský výbor (MěV). Územní působnost těchto orgánů se přizpůsobovala územně správnímu členění státu.

OV KSČ Plzeň měl původně působnost na území správního okresu Plzeň, tedy soudní okresy Blovice a Plzeň. Po vytvoření správního okresu Plzeň-venkov, který vznikl na základě dekretu presidenta republiky č. 121/1945 Sb. s platností od 27. listopadu 1945 z původního správního okresu Plzeň, z něhož bylo vyčleněno statutární město Plzeň s postavením samostatného okresu, byla zjara roku 1946 ustavena okresní organizace KSČ Plzeň-venkov a zvoleny její orgány. Okresní organizaci tvořily základní organizace působící v soudním okrese Blovice (55 obcí) a v soudním okrese Plzeň bez statutárního města Plzně (42 obcí). Sekretariát OV sídlil v Leninově domě v dnešní Husově ulici.

Po vyhlášení zákona o krajském zřízení a reorganizaci správních okresů platné od 1. února 1949 byl původní správní okres Plzeň-venkov rozdělen na nové okresy Blovice a Plzeň. Okres Plzeň pak zahrnoval pouze obce v okolí města Plzně (někdy nazýván též Plzeň-okolí). Podle tohoto územně správního členění byly reorganizovány okresní stranické orgány. Nově byl ustaven OV KSČ v Blovicích a OV KSČ Plzeň-venkov byla vymezena působnost na okres Plzeň. Avšak za necelý půlrok – v červnu 1949 – byl OV KSČ Plzeň-venkov zrušen a stranické organizace na území okresu Plzeň a města Plzně rozdělil KV KSČ v Plzni do působnosti 8 okresních výborů. Jako samostatné OV KSČ působily OV KSČ Škoda Plzeň, OV KSČ ČSD Plzeň a MěV KSČ Plzeň, kdežto okrajové čtvrti města a jim přilehlé části okresu Plzeň byly rozděleny mezi OV KSČ I – V (např. Chrást, Kyšice, Dýšina patřily pod OV KSČ II Plzeň-Doubravka).

KV KSČ v Plzni po dvou letech, tedy roku 1951, toto organizační rozčlenění prohlásil za nesmyslné a odpovědnost za jeho zavedení byla svalena na bývalého politického tajemníka KV KSČ Hanuše Lomského a tajemnici ÚV KSČ Marii Švermovou. 15. září rozhodl KV KSČ o obnovení stavu, který existoval do poloviny roku 1949. Na mimořádné celookresní konferenci KSČ 2. prosince 1951 byly vytvořeny dva stranické orgány, a to městský výbor, pod něhož spadaly organizace působící na území města Plzně a OV KSČ Plzeň-venkov, který řídil základní organizace na území okresu Plzeň (okolí). Sekretariát obnoveného OV sídlil v budově KV KSČ v Prokopově ulici (naproti „Mrakodrapu“).

Dvanáctiletý vývoj okresní organizace KSČ Plzeň-venkov, přerušený roky 1949 – 1951, ovlivňovaly různé organizační a územní změny, které se promítly do jeho činnosti. V roce 1948, kdy KSČ převzala kompletní řízení společnosti, měla okresní organizace na okrese Plzeň-venkov 9 836 členů a kandidátů ve 117 základních organizacích, z nichž 106 bylo místních a 11 závodních. Po masových nábořích v průběhu osmačtyřicátého roku vykazovala před reorganizací počátkem roku 1949 už 12 777 členů a kandidátů ve 139 základních organizacích - 128 místních a 11 závodních. Po územně správní reorganizaci platné od 1. února 1949 zaznamenala okresní organizace prudký nárůst počtu základních organizací na 188 – 173 místních a 15 závodních avšak s nižším počtem členů a kandidátů - 7 931. Další opatření, zejména organizování členů podle pracovišť, měly za následek snížení počtu komunistů v působnosti OV KSČ Plzeň-venkov, neboť řada členů, kteří dojížděli do zaměstnání do Plzně, se musela přehlásit do tamějších závodních organizací. Po obnovení OV KSČ Plzeň-venkov měla okresní organizace necelých šest tisíc členů a

kandidátů ve 118 základních organizacích, z nichž 62 bylo vesnických, 51 závodních a 5 uličních. V polovině 50. let proces reorganizování základních organizací zvyšoval sice jejich počet, ale docházelo k úbytku členstva. V roce 1954 OV ustavil místní výbory (MV) v Chrástu, Třemošné, Horní Bříze a ve Starém Plzenci, jejichž úkolem bylo řídit činnost základních organizací v těchto největších obcích okresu. V následujícím roce měla okresní organizace už 142 organizací, z toho bylo 75 závodních, 61 vesnických a 6 uličních. Do roku 1958 přibyly ještě dvě základní organizace, ale počet členů klesl pod 5 800.

Rozhodnutím sekretariátu ÚV KSČ ze dne 28. prosince 1957 bylo schváleno sloučení okresních a městských výborů v krajských městech, tedy i spojení OV KSČ Plzeň-venkov s MěV KSČ v Plzni v jeden stranický orgán – MěV KSČ Plzeň. Tento akt provedla společná okresní a městská konference 22. a 23. března 1958.

Představitelé OV KSČ Plzeň-venkov: předsedové: Karel Poláček (1947 – 1948)?, Krauz (1948 – 1949)?, Josef Fišer (1951 - 1953), vedoucí tajemníci: František Linka (1947 – 1948)?, Černý (1948 – 1949)?, Josef Smolák (1951 – 1953), Štěpán Štádler (1953 – 1958).

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti vzniklé z činnosti orgánů okresní organizace KSČ Plzeňvenkov byly ukládány na sekretariátu OV a odtud po ukončení jeho činnosti předány do archivu KV KSČ v Plzni v Pařížské ulici č. 8.

V tomto archivu byly pak uložené písemnosti zpracovány jako archivní fond 09 a jeho správce pořídil k němu inventární soupis. V soupisu písemnosti rozdělil podle významu do třech skupin – a) zápisy z konferencí, b) zápisy ze schůzí plén OV, c) zápisy ze schůzí předsednictva OV a uvnitř těchto skupin je seřadil chronologicky. Skupinu a) pak složil do jednoho svazku (fasciklu), skupinu b) do dvou a skupinu c) do 10 svazků. V seznamu každý zápis tvořil samostatný záznam a v rámci skupiny měl přidělené číslo archivní jednotky (pořadové číslo ve skupině). Každý záznam obsahoval ještě datum konání schůze či konference a počet listů příslušného zápisu.

Archiv KV KSČ Plzeň převzal Státní oblastní archiv v Plzni 22. května 1990 od KV KSČ Plzeň na základě dohody mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ústředním výborem KSČ ze dne 8. května 1990 o předání archiválií vzniklých z činnosti krajských (městských) a okresních stranických orgánů, organizací a institucí. Tato dohoda byla potvrzena ještě ústavním zákonem č. 496/1990 Sb. o navrácení majetku KSČ lidu ČSFR. Z bývalého archivu KV KSČ Plzeň fond převzal od Státního oblastního archivu v Plzni na základě vyžádání dne 15. února 1993 Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

III. Archivní charakteristika fondu

Fond KSČ - OV Plzeň-venkov vznikl z činnosti orgánů okresní organizace KSČ v okrese Plzeň-venkov a Plzeň, působící v letech 1946 – 1958, vyjma let 1949 – 1951. Ve fondu se zachovaly zpráva 4. okresní konference z roku 1949 a zápisy z okresních konferencí, nejvyššího okresního stranického orgánu, z let 1952 - 1957. Dále se uchovaly zápisy ze schůzí pléna OV KSČ, nejvyššího okresního stranického orgánu v období mezi konferencemi, a to z let 1951 – 1958, zápisy ze schůzí předsednictva (od ledna 1953 byra) okresního výboru, výkonného orgánu okresního výboru, a to z let 1948 – 1958. Jako ojedinělé se dochovaly dva spisy z prověrek členů předsednictva OV KSČ a členů rady ONV Plzeň-venkov z roku 1948. Z uvedeného vyplývá, že se nedochovaly žádné písemnosti z počátku existence stranické organizace, tedy z let 1946 – 1947. Z let 1948 - 1949 máme k dispozici jen čtyři zápisy ze schůzí předsednictva (říjen – prosinec 1948) a tištěnou zprávu ke 4. okresní konferenci v dubnu 1949. Od obnovení OV KSČ Plzeň-venkov v roce 1951 jsou nejdůležitější písemnosti orgánů okresní organizace dochovány v celistvých řadách. Vůbec se ale nedochovala písemná produkce okresní revizní komise.

Fond uspořádal a do kartonů uložil roku 1995 Miroslav Vild. Při pořádání přihlížel k „Směrnici pro skartaci (vyřazování) písemností krajských a okresních a základních organizací KSČ“, kterou vydal ÚV KSČ v roce 1967. Fond je tvořen aktovým materiálem a archiválie byly seřazeny do skupin podle hierarchizace orgánů okresní stranické organizace – konference, pléna a předsednictva (byra) OV KSČ, z jejichž činnosti vzešly, a uvnitř těchto skupin chronologicky. V zásadě byla zachována struktura již vytvořená v archivu KV KSČ. Inventurní jednotkou zůstal u konferencí vždy jeden zápis. U zápisů ze schůzí pléna a předsednictva respektive byra byl stanoven za inventurní jednotku celý ročník. Rovněž prověřkovým spisům z roku 1948, vyčleněných ze zápisů předsednictva, je přiřazeno jedno inventurní číslo. Inventarizaci provedla v průběhu roku 2003 po posouzení Státním oblastním archivem v Plzni z 10. června 2002 Kateřina Nová.

Vnitřní skartace se ve fondu neprováděla. Fond obsahuje pouze písemnosti III. kategorie. Archiválie jsou v dobrém stavu a nevyžadují žádné restaurátorské ani konzervátorské zásahy.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Možnosti využití fondu pro studium novodobých dějin jsou poměrně široké, neboť OV KSČ Plzeň-venkov řídil činnost všech výrobních podniků, kulturních a vzdělávacích institucí i zájmových a společenských organizací. Dochované materiály obsahují velké množství údajů o politickém, hospodářském a kulturním dění v tehdejším okrese Plzeň-(okolí). Informačně nejhodnotnější jsou zápisy ze zasedání předsednictva respektive byra OV, kde se objevují bezprostřední a aktuální hodnocení akcí či situací v okrese, ale i vnitřního života okresní organizace. Z oblasti zemědělství jsou nejzajímavější zprávy o zakládání a výstavbě JZD a o podílu ČSS a STS na socializaci venkova v okrese. Z odvětví průmyslu pak poskytují informace o výrobě v podnicích působících v okolí Plzně, v keramickém průmyslu, strojírenství, a o rozvoji těžby uhlí.

V. Záznam o uspořádání fondu

Fond inventarizovala ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích v roce 2003 Kateřina Nová, která sestavila inventární seznam. Úvod vypracoval Petr Hubka v roce 2004. Vyřazením 0,22 bm obalového materiálu byl původní fyzický rozsah snížen z 1,21 bm na 0,99 bm. Fond byl uložen do 9 kartonů a po označení identifikačními štítky uložen v depozitáři č. 2 ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích, ul. Stará cesta 558, Plasy.

V Plasích 30. dubna 2004

Kateřina Nová
odborná archivářka

Petr Hubka
ředitel SOKA Plzeň-sever

Příloha

Seznam pramenů a literatury

Směrnice pro skartaci (vyřazování) písemností krajských okresních výborů a základních organizací KSČ Praha 1967.

Dějiny KSČ v datech, Praha 1984 .

Vojtěch Laštovka. Vznik KSČ na Plzeňsku, Plzeň 1962.

Michal Peš'ák. Organizační struktura ZKV KSČ v Plzni a jeho dochované písemnosti, in: Západočeský sborník historický, roč III, rok 1997, str.313 – 321.

Milan Skřivánek. Diskuse – K podání písemností okresních výborů KSČ, in :AČ, roč. XLII, rok 1992, str 84 – 91.

Návrh organizačního řádu, předložený IX. Sjezdu KSČ 25. - 29. května 1949.

Stanovy Komunistické strany Československa, Praha 1954.

Mapka okresu Plzeň – venkov před reorganizací 1. 2. 1949

Mapka okresu Plzeň po reorganizaci 1. 2. 1949

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Inv. č.:	Obsah:	Časový rozsah:	Číslo	
			knihy	kartonu
1. Zápisy ze schůzí				
<i>a) okresní konference</i>				
1	Zpráva k okresní konferenci	1949		1
2	Zápis z okresní konference	1952		1
3	Zápis z okresní konference	1953		1
4	Zápis z okresní konference	1954		1
5	Zápis z okresní konference	1955		1
6	Zápis z okresní konference	1956		1
7	Zápis z okresní konference	1957		1
<i>b) okresního výboru</i>				
8	Zápisy ze schůzí okresního výboru	1951		1
9	Zápisy ze schůzí okresního výboru	1952		1
10	Zápisy ze schůzí okresního výboru	1953		1
11	Zápisy ze schůzí okresního výboru	1954		2
12	Zápisy ze schůzí okresního výboru	1955		2
13	Zápisy ze schůzí okresního výboru	1956		2
14	Zápisy ze schůzí okresního výboru	1957		2
15	Zápis ze schůze okresního výboru	1958		2
<i>c) předsednictva (byra)</i>				
16	Zápisy ze schůzí předsednictva	1948		2
17	Zápisy ze schůzí předsednictva	1951		2
18	Zápisy ze schůzí předsednictva			
	= leden - březen	1952		2
	= duben - prosinec	1952		3
19	Zápisy ze schůzí předsednictva, byra			
	= leden - duben	1953		3
	= květen - prosinec	1953		4
20	Zápisy ze schůzí byra			
	= leden - březen	1954		4
	= duben - prosinec	1954		5
21	Zápisy ze schůzí byra			
	= leden - říjen	1955		6
	= listopad - prosinec	1955		7
22	Zápisy ze schůzí byra			
	= leden - červenec	1956		7
	= srpen - prosinec	1956		8
23	Zápisy ze schůzí byra			
	= leden - září	1957		8
	= říjen - prosinec	1957		9
24	Zápisy ze schůzí byra	1958		9

Inv. č.:	Obsah:	Časový rozsah:	Číslo
			knihy kartonu

2. Prověrky

25	Prověrky a) členů předsednictva OV KSČ Plzeň - venkov b) členů rady ONV Plzeň - venkov	[1948] 1948	9 9
----	---	----------------	--------

Název pomůcky: KSČ - okresní výbor Plzeň - venkov
Časové rozmezí: 1948 - 1958
Počet evidenčních jednotek: 9 (9 kartonů)
Počet inventárních jednotek: 25
Rozsah archiválií v bm: 0,99
Stav ke dni: 30. 4. 2004
Fond zpracoval: Kateřina Nová
Pomůcku sestavila: Kateřina Nová
Úvod vypracoval: Petr Hubka
Počet stran: 14
Pomůcku schválil: Petr Hubka, v. r.